

Ympäristöohjelman käsikirja kaupungin työntekijöille

Sisältö

Kohti yhteistä ympäristöyhteistyötä ja kestävää kasvua	4
Haluamme kasvaa, mutta emme kuormittaa	6
Tavoitteista totta tulevaisuuden Äänekoskella	8
Tulokset tuovat toivoa ja tarjoavat uutta suuntaa.....	13
Ekotukihenkilöt arjen ympäristötoiminnan tukena.....	14

Kerromme tässä oppaassa sinulle ilmasto- ja ympäristöohjelmamme vaikutuksista omaan toimintaasi kaupunkiorganisaatiossa sekä tuomme esiin rooliasi merkittävänä ympäristötoimijana.

Kohti yhteistä ympäristöyhteistyötä ja kestävää kasvua

Äänekosken kaupunki toimii merkittävänä kestävä elämän edistäjänä ja on sitoutunut useisiin kestävä kehitystä ja hiilineutraaliutta tukeviin toimenpiteisiin. Kestävä elämän periaatteet toimivat kaikkea kaupunkimme toimintaa ohjaavina arvoina. Tavoitteellinen hiilineutraaliuuteen tähtäävä ilmastotyö ja sen vaikuttavuuden seuranta osana ilmasto- ja ympäristöohjelmaa ilmenevät kaikessa kaupunkimme toiminnassa päätöksenteon prosesseista ympäristöjohtamiseen ja osallisuuden tukemiseen.

Sinulla kaupunkiorganisaation toimijana on merkittävä rooli vaikuttavassa ja onnistuneessa, yhteistä äänekoskelaista hyvinvointiamme lisäävässä ilmastotyössä. Osana kaupunkikonsernia voit tukea ainutlaatuista ympäristöämme kestävästi ja

ympäristövastuullisesti vähentämällä ympäristökuormitusta, suosimalla resurssiviisaita ratkaisuja sekä vahvistamalla toimivaa ja reilua kiertotaloutta. Voimme yhdessä edistää Äänekosken kaupungin elinvoimaa, vaikuttavia elinkeinoja sekä kestävä kasvua osana kaikkea toimintaamme.

Jokainen meistä on merkittävä ilmastotoimija. Voimme saavuttaa yhteisellä eri sektoreiden, toimialojen ja yksiköiden välisellä ilmastoyhteistyöllä vaikuttavia ympäristövaikutuksia kohti kestävä ja resurssiviisasta tulevaisuutta. Kerromme tässä oppaassa sinulle ilmasto- ja ympäristöohjelmamme vaikutuksista omaan toimintaasi kaupunkiorganisaatiossa sekä tuomme esiin rooliaasi merkittävänä ympäristötoimijana. Pyrkimyksemme on tuoda esiin jokaisen kaupunkiorganisaation toimijan ympäristövas-

tuullisuus sekä toisaalta mahdollistaa ympäristön kannalta kestävä arjen käytännöt ympäristötietoisuutta lisäämällä.

Yhteistyö on merkityksellistä

Ilmasto- ja ympäristöongelmien ratkaisemisen vaikeus syntyy usein siitä, että eri toimijoiden tavoitteet ja arvot ovat ristiriidassa keskenään. Tällöin yhden toimijan kannalta edullinen ympäristöteko näyttäytyy toiselle toimijalle omaa etua horjuttavana uhkakuvana johtaen erisuuntaisiin näkemyksiin ja ratkaisemattomuuden kohtaloon. Ympäristöömme sitoutuvat inhimillistä, taloudellista ja sosiaalista hyvinvointiamme heikentävät ympäristöuhat ovat kuitenkin yhteisiä ja globaaleja, meistä jokaista koskevia haasteita – tällöin myös ympäristövastuullisuus on yhteistä. Kulutustavoillamme on maailmanlaajuinen vaikutus, mutta vaikuttavat ratkaisut on toteutettava paikallisesti.

Mikä ilmasto- ja ympäristöohjelma?

Ympäristö- ja ilmasto-ohjelma on Äänekosken koko kaupunkiorganisaatiota koskeva yhteinen ympäristöohjelma, jolla pyritään vastaamaan kestävä kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen tarpeisiin. Ohjelma toimii systemaattisena ohjeistuksena ja toimintasuunnitelmana koko kaupunkikonsernille tavoitteineen ja mittareineen. Ilmasto- ja ympäristöohjelma on laadittu osana Vihreä Uusiutuva Äänekoski -hanketta, ja sen avulla pyritään osallistamaan jokainen kaupunkiorganisaation toimija kestäviin ympäristötavoitteisiin. Ilmasto- ja ympäristöohjelma sisältää yhteisen perustan koko Äänekosken kaupungin sekä sen alla toimivien sidosryhmien systemaattiselle ilmastojohtamiselle sekä kestävä kehitystä tukeville toimintamalleille. Ennen kaikkea ohjelma tuo esiin Äänekosken kaupungin roolia kestävä ja vaikuttavana ilmastotoimijana.

Ilmasto- ja ympäristöohjelma sisältää koko kaupunkikonsernin kattavat ympäristö- ja ilmastopoliittiset tavoitteet sekä kestävä tulevaisuutta edistävät toimenpiteet vuosille 2022–2028. Erityisesti hiilineutraalius näyttäytyy merkittävänä koko kaupunkiorganisaation toimintamalleja ohjaavana kärkitavoitteena. Käytännössä toimenpidekokonaisuudet tarkoittavat sellaisia kestävä kehitystä ja hiilineutraaliutta tukevia uusia toimintamalleja, jotka muodostavat yhteisen perustan kaikelle toiminnalle päätöksenteosta ja hankinnoista energiantuotantoon ja palveluiden kehittämiseen. Jatkossa nämä toimenpiteet ovat siis kiinteä, kaikkea kaupungin toimintaa ohjaava osa jokaisella toimialalla.

Lisäksi ilmasto- ja ympäristöohjelman sekä siinä esitettyjen toimenpidekokonaisuuksien vaikuttavuuden seuranta on Äänekoskella merkittävä askel ilmastomuutoksen hillitsemisessä ja siihen sopeutumisessa. Ohjelman toteutumista seurataan ympäristön kuormitusta, toimintatapoja sekä kuluttamisen vastuullisuutta tarkastelevilla mittareilla, joiden avulla toimenpiteiden vaikuttavuutta voidaan seurata systemaattisesti ja tulevaisuus-orientoituneesti.

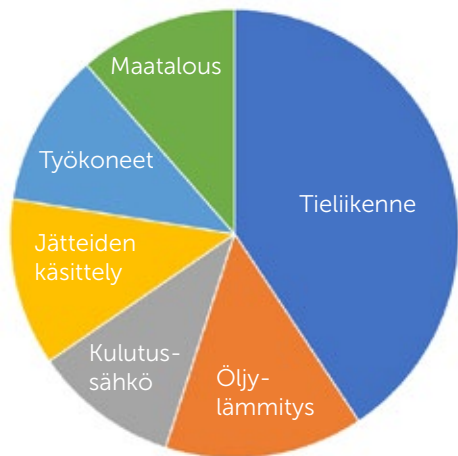
Yhteisesti koko kaupunkiorganisaatiota koskeva ilmasto- ja ympäristöohjelma on merkittävä askel kohti hiilineutraalia, kiertotaloudellista ja kestävä Äänekoskea.

Ilmasto- ja ympäristöohjelmalla on merkittävä kestävä tulevaisuutta ja yhteistä hyvinvointia lisäävä vaikutus Äänekosken kaupunkiorganisaation jokaiselle toimialalle.

Haluamme kasvaa, mutta emme kuormittua

Kasvihuonepäästöjen vähentäminen näyttäytyy vaikuttavimpana ympäristötekona onnistuneessa ilmastotyössä. Äänekoskella kasvihuonepäästöjen seuranta on toteutettu vuodesta 2013 alkaen CO₂-raportein sekä vuodesta 2019 Hinku-verkoston kasvihuonepäästömittarein osana ympäristötavoitteiden vaikuttavuutta. Nämä konkreettisten ilmasto- ja ympäristötekojen vaikutusten mittarit on huomioitu myös ilmasto- ja ympäristöohjelman laadinnassa sekä sen vaikuttavuuden seurannassa.

Kaupungin suurimmat päästölähteet syntyvät suuruusjärjestyksessä kuvattuna tieliikenteestä, öljylämmityksestä, kulutussähköstä, jätteiden käsittelystä sekä maataloudesta niiden tuottaessa yli 70 % koko kaupungin kaikista kasvihuonepäästöistä (2019). Ilmasto- ja ympäristöohjelmamme systemaattisten toimenpideohjeistusten avulla edistämme yhteisiä vähäpäästöisiä keinoja toteuttaa vaikuttavia ilmastotekoja osana jokaisen kaupunkiorganisaatiossa toimivan arkea.

Kaavio 1. Kaupungin suurimmat päästölähteet vuonna 2019.

Vaikka merkittävimmät päästölähteet tai erilaiset ilmastotoimenpiteet saattavat tuntua kaukaisilta ja oman toimenkuvansi kannalta merkityksettömiltä, kestävän ja monimuotoisen ympäristön sekä hyvän elämän turvaaminen koskettavat meistä jokaista. Me jokainen jaamme yhteisen ympäristövastuun sekä olemme merkittäviä ilmastotoimijoita. Kaupunkiorganisaation toimijana erityisesti omien toimintatapojesi sekä arjen käytäntöjesi tarkastelu muodostuvat ratkaisuksi vaikuttavassa kasvihuonepäästöjä vähentävässä ilmastotyössä.

Huomio hankintoihin – resurssiviisaus, elinkaariajattelu ja kiertotaloudellisuus avaintekijöinä

Arjen käytännöistä erityisesti hankinnat ja niihin sitoutettu elinkaariajattelu sekä ilmastovastuullisten toimijoiden suosiminen ovat merkittävässä roolissa kestävissä ja resurssiviisaissa hankinnoissa. Kestävät ja elinkaarikustannukset huomioivat energiatehokkaat hankinnat ovat osa koko kaupunkiorganisaation ja jokaisen yksikön yhteistä ympäristövastuullisuutta. Kestävien ja ekologisten hankintojen resurssiviisaat ratkaisut eivät kuitenkaan rajoitu pelkästään suuriin investointeihin, vaan hankintojen kestävyys tulisi huomioida myös jokaisessa arkipäiväisessä, toisinaan jopa lähes huomaamattomissa hankinnoissa – kuten ostettaessa vaikkapa seuraavan työpäivän fiilistä nostattavaa uutta kahvi- tai teemakua!

Vähäpäästöisyys, ympäristövastuullinen tuottaminen sekä kiertotalouden hyödyntämismahdollisuus ovat ympäristön kannalta kestävien hankintojen tunnusmerkkejä niin pienissä kuin suurissakin hankinnoissa. Lisäksi ympäristön kannalta kestävien toimintamallien suosiminen palvelee myös sosiaalista ja inhimillistä hyvinvointiamme luomalla jokaiselle meistä merkityksellistä työtä.

Onnistuneen ilmastotyön kannalta merkityksellisiä ovat myös arjen pieniltä vaikuttavat toimintatavat sekä valinnat. Hankinnoissa on tärkeää miettiä, miten tuote on tehty ja mitä sille tapahtuu, kun sinä et enää tarvitse sitä tai se vanhenee. Kiertotaloudellisuus tarkoittaa sitä, että voimme pitää tuotteet ja niiden materiaalit mahdollisimman kauan hyödyllisinä ja mukana materiaalien kierrossa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tavarat ja materiaalit ovat kestäviä, korjattavissa ja kierrätettävissä. On mietittävä, onko valmistuksessa käytetty kierrätettyjä materiaaleja tai voidaanko investointi toteuttaa käyttämällä kierrätettyjä materiaaleja ilman vaarallisia aineita ja onko investointi tuotettu sosiaalisia oikeuksia ja ympäristöä kunnioittaen.

Tavoitteista totta tulevaisuuden Äänekoskella

Ilmasto- ja ympäristöohjelman tavoitteet sitoutuvat vahvasti Äänekosken kaupungin strategian mukaisiin kaupunkikehittämisen päämääriin ja -tavoitteisiin, joita ovat kestävä ympäristö sekä hyvä elämä painopisteineen. Kestävän ympäristön ja hyvän elämän päätavoitteet koskevat ympäristölle aiheutuvan kuormituksen pienentämistä, kiertotaloudellisten ratkaisujen suosimista sekä terveellisen, turvallisen ja viihtyisän elinympäristön yhteistä turvaamista.

Ympäristötietoisien kaupunkiorganisaation ja Äänekosken kestävän toimijan roolia esiintuova ilmasto- ja ympäristöohjelma koostuu kolmesta kärkitavoitteesta, joiden yhteinen päämäärä tähtää hiilineutraaliin Äänekosken vuonna 2030. Lisäksi luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen sekä edistäminen kestävän äänekoskelaisen ympäristön ja yhteisön hyväksi näyttäytyy tärkeänä ilmasto- ja ympäristöohjelman päämääränä. Myös jokaisen äänekoskelaisen hyvinvointi, osallistava elinvoima sekä vaikuttavat elinkeinot on huomioitu merkittävinä ilmasto- ja ympäristöohjelmaan sitoutuvina toimintaa ohjaavina tavoitteina.

Ilmasto- ja ympäristöohjelman kärkitavoitteet

1. *Hiilineutraalius ja yhteinen ympäristövastuu*
2. *Monimuotoinen terveellinen luonto*
3. *Toimiva ja reilu kiertotalous*

Tulevaisuudessa meillä on täysin hiilineutraali kaupunki, jossa ympäristövastuu kuuluu jokaiselle

Tavoite 1: Hiilineutraalius ja yhteinen ympäristövastuu

Mitä tämä tarkoittaa?

Vuoden 2030 päästötavoite on 32,46 ktCO₂. Toisin sanoen kokonaispäästöjen tulisi vähentyä 46 % (69,24 ktCO₂) vuoden 2007 tasosta. Hiilineutraalius ei kuitenkaan mahdollistu ilman vaikuttavia ja ympäristövastuullisia ilmastotekoja, joihin jokainen meistä on merkittävällä tavalla osallinen.

Ensimmäinen kärkitavoite korostaa ympäristövastuun kuuluvan yhteisesti jokaiselle äänekoskelaiselle kaupunkiorganisaatiosta paikallisiin toimijoihin. Kaikella toiminnallamme on merkittävä vaikutus ympäristöömme, jolloin yhteisestä ympäristövastuusta muodostuu tärkeä osa kestävää ja hiilineutraalia tulevaisuuttamme. Erityisesti oman vastuullisuuden esiintuonti ja tunnistaminen näyttäytyvät ensisijaisina lähtökohtina hiilineutraaliuden saavuttamisessa sekä siten kestävään äänekoskelaisen ympäristön ja yhteisön mahdollistamisessa. Ympäristövastuu koskettaa meistä jokaista. Sinua, minua – meitä.

Ympäristö kuuluu meille jokaiselle, pidetään siitä yhdessä huolta!

Ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttaminen vaatii jokaisen kaupunkiorganisaation toimijan osallistumista. Osallistamme, osallistumme – ja lopulta onnistumme!

Mitä minä voin tehdä?

Erityisen tärkeää on tunnistaa oman ympäristövastuun merkitys jokapäiväisissä arjen rutiineissa ja käytännöissä. Esimerkiksi omasta toiminnasta, kuten eväs- tai kahvitauosta, syntyneiden jätteiden asianmukainen kierrätys, kiertotaloutta tukevien ja ympäristövastuullisesti tuotettujen hankintojen, kuten vaikkapa suodatinpussien suosiminen tai esimerkiksi oman kulutussähkön vähentäminen työpäivän aikana sammuttamalla tarpeettomat valot ovat kaikki vaikuttavia ympäristötekoja. Tiesitkö, että kahvinkeitin saattaa pahimmillaan kuluttaa tunnissa saman verran sähköä kuin jääkaappi koko vuorokaudessa? Oman vastuun tunnistamisen lisäksi voit osallistua myös muita, jolloin ympäristövastuudesta tulee entistä enemmän yhteistä.

Millaisin toimenpitein tähän päästään?

Vähentämällä kasvihuonepäästöjä, lisäämällä hiilensidontaa ja edistämällä toimia, joilla syntyviä päästöjä voidaan hyvittää laskennallisesti. Erityisen suuressa roolissa näyttäytyvät ympäristötietoisuuden lisääminen ja oman ympäristövastuullisuuden tunnistaminen sekä esiin nostaminen kaikilla kaupunkiorganisaation tasoilla.

Myös yhteistä, jokaista äänekoskelaista koskettava ja ympäristövastuullisuutta korostava ilmasto- ja ympäristötietoinen johtaminen sekä ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden huomioiva päätöksenteko kaikissa arkipäivän toiminnoissa ovat merkityksellisiä kestävä elämän sekä hiilineutraalin tulevaisuutemme kannalta. Lisäksi eri yksiköiden välinen yhteistyö on tärkeä osa yhteistä ympäristövastuuta ja hiilineutraalia tulevaisuutta.

Vähäpäästöisyyttä puolestaan voidaan tukea suosimalla uusiutuvia, hiilineutraaleita ja kestäviä energianlähteitä sekä lisäämällä kestävää ja elinkaarikustannukset huomioivaa rakentamista ja materiaalin käyttöä. Myös luontopohjaisten ratkaisujen hyödyntäminen infrastruktuurissa sekä päästöttömien ja vähähiilisten liikkumisen muotojen houkuttelevuuden lisääminen mahdollistaa hiilineutraaliuden saavuttamisen lähitulevaisuudessa. Lisäksi erityisesti hankinnoissa elinkaariajattelu on tärkeä ympäristöteko. Vähähiilisyys, ilmastovastuullisen tuotannon sekä kiertotalouden mahdollisuuksien huomioiminen kaikissa hankinnoissa pienistä suuriin tukee resurssiviisaasti sekä ekologista että taloudellista kestävyyttä.

Tulevaisuudessa saamme nauttia monimuotoisesta, terveellisestä ja turvallisesta luonnosta sekä kestävästä ravinnosta

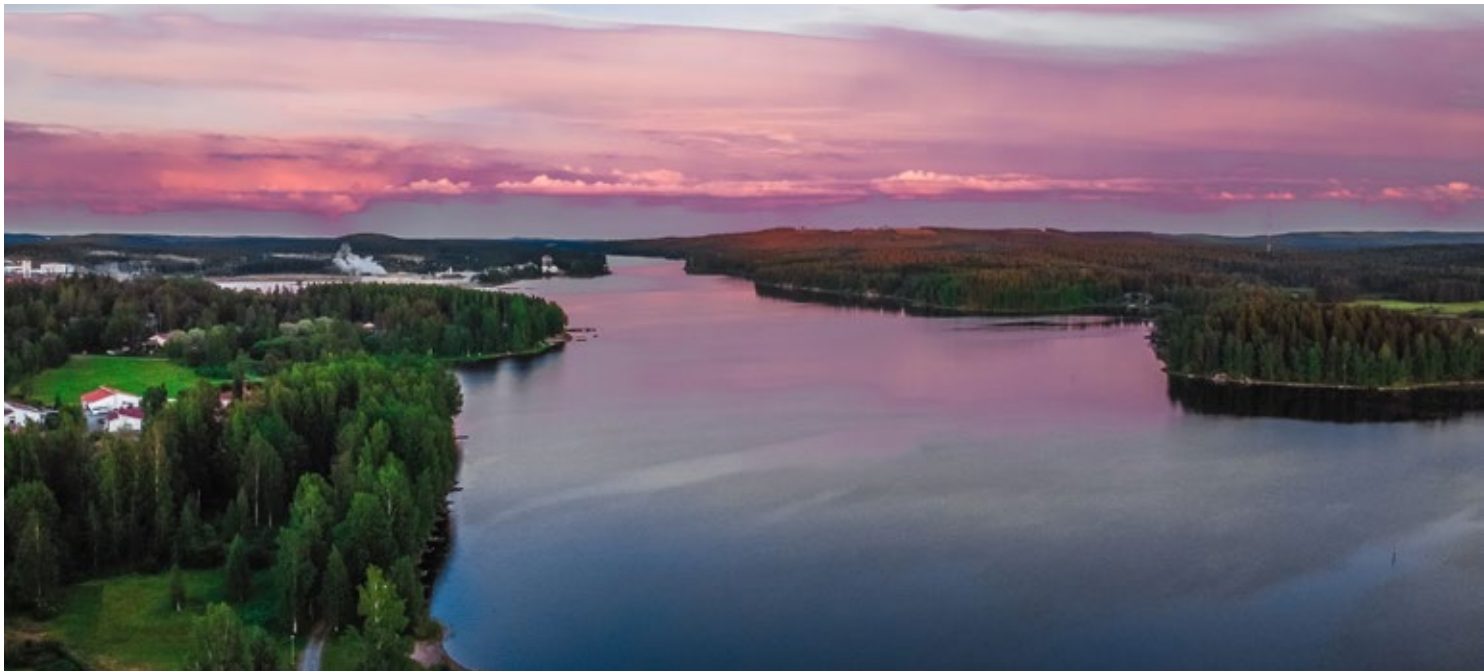
Tavoite 2: Monimuotoinen terveellinen luonto

Mitä tämä tarkoittaa?

Jokaisella meistä on oikeus puhtaaseen, turvalliseen ja terveelliseen luontoon. Monimuotoisen ja terveellisen luonnon vaaliminen ja edistäminen vaatii kuitenkin koko Äänekosken kaupunkiorganisaation, sen sidosryhmien sekä jokaisen asukkaan yhteistä panostusta. Elinvoimaisen ympäristön, ainutkertaisen

järviluonnon sekä monipuolisten metsien vaaliminen vaativat yhteisiä, jokaista kaupunkiorganisaation toimijaa koskettavia ympäristötekoja. Hyvinvoiva ja monimuotoinen luonto on edellytys kestäväälle ympäristölle ja terveelliselle ravinnolle – pidetään siitä yhdessä huolta.

Myös paikallisuus sekä alueellisten erityispiirteiden huomiointi osana luonnonhoitoa ja luonnon monimuotoisuutta tukevien lajien suojelua ovat tärkeä osa terveellistä ja kestävää ympä-

ristöä. Äänekoskella erityisesti järvet ja metsät muodostavat huomattavan osan arvokkaasta luonnonympäristöstä. Lisäksi paikallisesti merkittävät elinympäristöt sekä kaupunkialueen monimuotoisuuden turvaaminen ja mahdollisimman vähäpäästöinen saavutettavuus ovat keskeisiä päämääriä tulevaisuuden hyvinvoivan luonnonympäristön edistämisessä.

Mitä minä voin tehdä?

Puhdas, monimuotoinen ja hyvinvoiva ympäristö on edellytys myös terveelliselle ja kestäväälle ruoan tuotannolle. Voit tehdä vaikuttavia ja ympäristövastuullisia ilmastotoimia jo seuraavalla lounaallasi esimerkiksi korvaamalla osan lihan määrästä kasviksilla, palkokasveilla tai kasviproteiinivalmisteilla. Voit lisätä kestävä ruuantuotantoa myös valitsemalla tulevalle kauppareissulla ostoskoriisi muutaman lähellä tuotetun (luomu)tuotteen, tai kenties edistää yksikkönne omavaraisuutta ja yhteistä osallisuutta yhteisellä viljelypalstalla!

Millaisin toimenpitein tähän päästään?

Huolehtimalla vesistöistä ja vähentämällä veteen päätyviä päästöjä, tukemalla kestävää ja terveellistä ruokailua sekä edistämällä laajojen ja monimuotoisten luonnonympäristöjen hyvinvointia. Luontokadon estäminen sekä luonnonympäristöjen monimuotoisuuden varmistaminen ovat tärkeitä kestävä ympäristöä ja yhteisöä tukevia yhteisiä päämääriä, mitä voidaan edistää myös lisäämällä hiilinieluja ja estämällä ekologista pirstaloitumista. Lisäksi kestävässä ruuantuotannossa erityisesti ekologisten viljelymenetelmien käytön tukeminen sekä omavaraisuuden lisääminen edistävät tulevaisuuden kestävä ja vähähiilistä hyvinvointiamme.

Tulevaisuuden Äänekoskella elinvoimamme kumpuaa kiertotaloudellisesta kestävydestä

Tavoite 3: Toimiva ja reilu kiertotalous

Mitä tämä tarkoittaa?

Kuluttaminen kuluttaa ympäristöä myös kirjaimellisesti. Kulutuksen vähentäminen onkin merkittävä kestävä elämää tukeva ympäristöteko, johon sinulla on mahdollisuus vaikuttaa. Kiertotaloutta tukevilla ratkaisuilla voidaan pidentää materiaalin, tuotteen tai muun hyödykkeen elinkaarta. Tällöin materiaalin elinkaari ei pääty pois heittämiseen, vaan kaikki käytöstä poistettu aines hyödynnetään uudelleen. Lisäksi reilu ja toimiva kiertotalous edistää sosiaalista hyvinvointia, jossa osallistumisen mahdollisuudet lisääntyvät.

Kaavio 2. Kiertotalouden toimintamalli.

Kiertotalous on avaintekijä myös äänekoskelaisessa kestävässä elämässä tukevassa hyvinvoinnissa, sillä se mahdollistaa elinvoimaisen talouden ilman ympäristön monimuotoisuuden köydyttämistä. Lisäksi kiertotalous vauhdittaa uusien innovaatioiden syntymistä sekä tarjoaa liiketoiminnan mahdollisuuksia osana tulevaisuuden vaikuttavia elinkeinoja. Lopputuloksena saamme kokea hiilineutraalin, elinvoimaisen ja kiertotaloutta tukevan Äänekosken.

Voit kaupunkiorganisaation toimijana ottaa merkittäviä askeleita kohti hiilineutraalia, koko Äänekoskeen vaikuttavia elinkeinoja, kestävässä kasvua sekä hyvää elämää lisäävää kiertotaloutta.

Mitä minä voin tehdä?

Kaupunkiorganisaation toimijana voit tukea kiertotaloutta kiinnittämällä huomiota jokapäiväisiin arjen käytäntöihisi. Erityisesti hankintoja tehdessä kiertotalouden edistäminen on merkittävä kestävä elämää tukeva ympäristöteko. Voit jokaisen pienen, arkisenkin oston kohdalla pysähtyä miettimään, ostatko tuotteen todelliseen tarpeeseen sekä muistaa ostettavan tavaran merkitys myös ympäristöä kuluttavana jätteenä. Voit tarkastella myös vaihtoehtoisia käyttötapoja: voisinko mahdollisesti lainata tai vuokrata kyseisen tuotteen sen sijaan, että ostaisin sen? Lisäksi voit edistää elinkaariajattelua pyrkimällä pidentämään tuotteen käyttöikää ennakoimalla, huoltamalla ja korjaamalla.

Mikäli jätettä kuitenkin syntyy, lajittelemalla jätteen asianmukaisesti oikeisiin keräysastioihin teet vaikuttavaa ilmastotyötä sekä lisää paikallista kestävyttä. Vaikka tuotteen käytöstä poistaminen voidaan tehdä ympäristön kestävyden kannalta järkevästi ja kiertotaloutta tukevasti, jätteen käsittely vaatii ympäristöä kuluttavaa energiaa. Hankintoja tehdessä ympäristön kestävyden kannalta merkittävin ratkaisu olisikin tarkastella ostettavaa hankintaa myös jätteenä – tällöin kulutuksen vähentäminen tarkoittaa automaattisesti myös pienempää määrää jätettä.

Arjen valinnat muodostavat kiertotalouden pohjan.

Millaisin toimenpitein tähän päästään?

Resurssiviisaalla ja tehokkaalla materiaalien sekä energian käytöllä, ympäristötietoisuuteen ja ympäristövastuullisuuteen ohjaamalla sekä helpottamalla kiertotaloutta tukevia arjen käytäntöjä. Erityisesti käytettävän materiaalin kiertoon palauttaminen sekä kiertotaloutta tukeva ympäristö- ja rakennussuunnittelu ovat resurssiviisaita ja kestävässä tulevaisuutta edistäviä tekoja. Lisäksi biokaasun paikallisen tuotannon lisääminen sekä sujuvan kierrätyksen varmistaminen kaupungin eri tasoilla ovat tärkeitä kiertotaloutta tukevia toimenpiteitä.

Tulokset tuovat toivoa ja tarjoavat uutta suuntaa

Ympäristötekojen vaikuttavuuden seuranta erilaisin mittarein ja tunnusluvuin on systemaattinen ja tärkeä, arjen ympäristötekojen konkreettisia vaikutuksia ilmentävä seurannan keino. Lisäksi ilmasto- ja ympäristöohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden mittaaminen tuo näkyväksi yhteistä, jokaista kaupunkiorganisaation toimijaa koskettavaa ympäristövastuuta sekä jo ympäristön kestävyuden hyväksi tehtyjen tekojen merkityksellisyyttä. Vaikuttavuuden seuranta edistää myös Äänekosken kaupunkikonsernin roolia ympäristötietoisena ja kestäväenä toimijana.

Tulokset tuovat myös toivoa sekä toisaalta tarjoavat uutta suuntaa. Tuloksia tarkastellessa onkin mahdollista kiinnittää huomiota epäkohtiin, sopeutua yhä kestävämpiin hiilineutraaleihin

toimintatapoihin sekä toisaalta ammentaa voimaa ja rikkautta jo tehdyistä saavutuksista. Osaa mittareista tarkastellaan numeerisesti ja osaa laadullisesti, jolloin vaikuttavuus syntyy siitä, onko kyseinen toimenpide toteutunut onnistuneesti. Kasvihuonepäästöjen osalta käytetään Hinku-verkoston tekemää päästölaskentaa eli Hinkulaskentaa.

Ilmasto- ja ympäristöohjelmassa on kolme mitattavaa päätasoa eli vaikuttavuusaluetta, jotka on esitetty alla olevassa taulukossa mittareineen ja tietolähteineen. Vaikuttavuusalueet ovat ympäristön kuormitus ja tila, toimintatavat sekä vastuullinen kulutus. Kukin kolmesta osa-alueesta on merkittävä kestävään ympäristöön ja yhteisöön vaikuttava tekijä.

Vaikuttavuusalue	Mittarit	Tietolähde
Ympäristön kuormitus ja -tila	Kasvihuonekaasupäästöt (koko alueen tasolla). Hiilinielut (kaupunkiorganisaation tasolla). Vanhojen metsien määrä (kaupunkiorganisaation tasolla).	SYKE Maankäyttö, hiilinielulaskelmat Maankäyttö, karttatiedot
Toimintatavat	Ympäristön ja ilmaston huomioivat hankinnat (kaupunkiorganisaation tasolla). Ympäristötietoisuus organisaatiossa (sertifioidut kaupunkiorganisaation yksiköt). Puurakentamisen m ³ : uudisrakennukset ja rakennukset, joiden pääarakennusmateriaalina on puu (koko alueen tasolla). Rakennusten elinkaaren huomioiminen kestäväillä ratkaisuilla (kaupunkiorganisaation tasolla).	Talous ja tietohallintapalvelut, Claudia-tilastot Elinvoimayksikkö, Thinking Portfolio Rakennusvalvonta Kaupunkirakenne
Vastuullinen kulutus	Energian ja veden kulutus (kaupunkiorganisaation tasolla). Jättemäärät (koko alueen tasolla). Kierrätysaste (koko alueen tasolla). Ympäristösertifikaatin saaneet ja / tai kestävä liiketoiminnan koulutuksen käyneet yritykset (koko alueen tasolla).	Äänekosken Energia Sammakkokangas Sammakkokangas Elinvoimayksikkö, ympäristökoulutuksen tilastot

Taulukko 1. Ilmasto- ja ympäristöohjelman vaikuttavuuden seurantaan käytettävät mittarit

Ekotukihenkilöt arjen ympäristötoiminnan tukena

Äänekosken kaupunkiorganisaatio aloitti ekotukihenkilötoiminnan vuonna 2022, mikä edistää ympäristön ja yhteisön kannalta kestävien toimintatapojen omaksumista osana arjen ympäristötyötä. Ekotukihenkilötoiminta on osa Äänekosken kaupungin ympäristövastuullisuutta, jolla se haluaa osallistaa jokaista kaupunkiorganisaation toimijaa kohti hiilineutraalia tulevaisuutta ja kestävää yhteisöä sekä ympäristöä. Kaupungin ekotukihenkilöt opastavat, motivoivat ja kannustavat ympäristön ja koko kaupunkiyhteisön kannalta kestävien toimintatapojen käyttööntoon arjen pienistä askareista laajempiin kokonaisuuksiin. Tulevaisuuden kaupunkiorganisaatiossa jokaisessa yksikössä tulee olemaan oma ekotukihenkilönsä ruohonjuuritason toiminnan tukena edistämässä ekologista ja sosiaalista kestävyttä.

Ekotukihenkilötoiminta on arjen ympäristötyötä, joka ilmentää käytännön ympäristötekoja työpaikalla.

Lisäksi ekotukihenkilöt muodostavat kestävyteen kannustavan ympäristötietoisien verkoston, joka luo yhteyksiä, yhteistä ympäristövastuullisuutta ja jakavat kestäviksi todettuja toimintamalleja sekä eri yksiköiden sisäisesti että niiden välillä. Ekotukihenkilöt toimivat myös koko kaupunkikonsernia sitouttavana tahona, jonka pyrkimyksenä on tuoda esiin jokaisen kaupunkiorganisaation toimijan ympäristövastuullisuus sekä toisaalta mahdollistaa ympäristön kannalta kestävä arjen käytännöt ympäristötietoisuutta lisäämällä.

Ekotukihenkilötoiminta onkin ennen kaikkea arjen ympäristötyötä, joka ilmentää käytännön ympäristötekoja työpaikalla. Ekotukihenkilöt näyttäytyvät erityisen merkityksellisinä myös ilmasto- ja ympäristöohjelman kannalta, sillä he jalkauttavat ohjelmassa esitetyt toimenpiteet ja strategiakokonaisuudet jokaisen kaupunkiorganisaation toimijan arjen työskentelyn käytäntöihin. Ekotukihenkilöiden toimintakenttä sijaitsee paikallistasolla – omassa työyhteisössään ja jokapäiväisissä arjen toiminnoissa.

Lisäksi ekotukihenkilötoiminta on merkittävässä osassa myös kaupungin taloudellisen kestävyuden edistämisessä. Ekotukihenkilöt kannustavat jo hyväksi havaittujen toimintamallien käyttöönottoon jokaisen kaupunkiorganisaation toimijan arjessa, jolloin esimerkiksi energian säästämiseen motivointi tuottaa lopulta myös rahallisia säästöjä. Myös jätteen määrän vähentäessä ja kiertotaloutta edistävien käytäntöjen lisääntyessä jätteen loppukäsittelyyn vaadittu energia sekä siihen käytettävät kustannukset vähitellen pienentyvät. Lisäksi ekotukihenkilöt kannustavat ja tukevat kaupunkiorganisaation toimijoita kestävässä hankinnoissa, mikä osaltaan lisää taloudellisia resursseja.

Mitä minä kaupunkiorganisaation toimijana voin tehdä edistääkseni kestävää, hiilineutraalia ja kiertotaloudellista Äänekoskea?

- Oman ympäristövastuullisuuden tunnistaminen kaikissa arjen toiminnoissa
- Kannata kohtuutaloutta kiinnittämällä huomiota kuluttamalla vain tarpeeseen
- Huomion kiinnittäminen vähäpäästöisiin, ympäristövastuullisesti tuotettuihin sekä kiertotaloutta tukeviin pieniin ja suuriin hankintoihin
- Yhteisen ympäristövastuun jakaminen ja yhteistyön edistäminen kaupunkiorganisaation jokaisella tasolla yksiköiden sisäisesti sekä niiden välillä
- Kiertotaloutta tukevien arjen käytäntöjen vähittäinen omaksuminen ja niiden soveltaminen omaan työskentelyyn sopivaksi – kysy vinkkejä työpaikkasi ekotukihenkilöltä tai kaupungin ilmastokoordinaattorilta. Ota asia puheeksi yksikkösi kuukausi- tai viikkopalaverissa.
- Edistä elinkaariajattelua, ravitse resurssiviisautta ja kosta kiertotaloutta!

Tulevaisuudessa meillä on hiilineutraali, luonnon monimuotoisuutta tukeva ja kiertotaloudellinen elämä kestävä Äänekoski!

ÄÄNEKOSKI

Vihreä
Uusiutuva Äänekoski
-hanke

KESKI-SUOMEN LIITTO

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

